سەراب

کاوە محەمەد ڕۆستەم
(سلێمانی)

خەریک بوو ئێوارە دادەهات و کات لە بولێڵ نزیک دەبۆوە منداڵێکی جوانکیلەی پێنج ساڵان کە دوو چاوی شینی هەبوو تک تک فرمێسکیان لێ دەباری لەو کاتە ناوەختەدا کە بارانێکی هێمن و لە سەرخۆ دەهاتە خوار، ئەمەش دوای بارانێکی بە خوڕی پێشتر دەستی پێکردبۆوە.... هەموو ئەوانەی تەڕ ببوون لەبەر ئاگرەکەدا خۆیان نیوە وشک کردبۆوە و لە خەمی بارانی تردا بوون، هەر کەس شوێنی حەوانەوەی بۆ خۆی سازدا بوو کە ژێر نایلۆن، یان چادر، یان کەلاوە کونێک یان لادیوارێک بوو هەندێکی ئەو جێیانە کاتی خۆی سەربازگە بوون، بەڵام ئەو منداڵە بە نیگەرانی و دڵتەنگی هەنسکی دەدا جووتێ پێڵاوی باتەی لە پێدا بوو کەیەکێکیان قەیتانەکەی پچڕا بوو و گوێ و سەر لووتی سوور ببۆوە، کەسێ بێت و دەستی ئەم کۆرپەیە بگرێ و بە دەسرێک فرمێسکە گەرمەکەی بسڕێت و بیخاتە باوەشی خۆی و بۆنی دایکایەتی بکات بە سەریدا، تا تێر تێر پڕ بە سییەکانی ئەو بۆنە هەڵمژێت و برسێتی و سەرمای بیر بچێتەوە و هەر لەو باوەشە پڕ سۆزەدا بخەوێت..... خەوێکی قووڵ کە هەموو زەحمەت و نارەحەتی بیر بباتەوە.. بەڵام ئەو دایکە دیار نەبوو نە ئەزانرا لە کوێیە و چۆن خەمی کۆرپەکەی دەخوات..... چۆن بن بەرد و دەوەن و ڕێگاکان بەسەر دەکاتەوە... لەیەک بە یەکی ڕێبواران دەپرسێ

کۆرپەکەمتان نەدیوە.... چاوی شینە هەتا بڵێی جوانە... جوانی وا هەر نەبووە ....

هەموو بوونەوەرێک کۆرپەکەی لا شیرینە.. ڕەنگینە..... ئەم دایکە بە هەنسک و فرمێسکەوە

هاوار و دادی خۆی دەکات، لەوانەشە پێی پەتی بێت و هەر لەبیری قاچی خۆیدا نەبێت، هەر چۆن بێت دوای گەڕانێکی زۆر ماندوو دەبێت و بە نائومێدی لۆژە لۆژ بە ڕێدا دەڕوات.. کێ دەڵێ لەوانەیە بە نائومێدی و بەجلی تەڕ و بڕەوە لە ژێر درەختێک یان ژێر چینکۆی ڕەبایەیەکی کۆنی ڕوخاوی سەردەمی پێشوودا دەستە و ئەژنۆ دانیشتبێ و نەزانێ چی بکات...

منداڵە جوانەکە هەر بەو بارەوە مابۆوە ژنێک لەگەڵ بارگرانی خۆیدا کە سێ منداڵی پێ بوو دڵی بۆی جۆشا و بردیە لای خۆی بۆ ژێر دارێکی ئەو نزیکانە، بەڵام ئەو منداڵە جوانە هەر دەگریاو و ژیر نەدەبۆوە...

«دایکم لە کوێیە بۆ نایەت بۆ لام... سەرمامە......

لەبەر خۆیەوە ژنەکە وتی:

«منیش نازانم ڕێوازی کوڕە گەورەم لە کوێیە؟ لەوانەیە ئێستا لەبن بەردێکدا لەتاو سەرما نەزانێ چی بکات

ژنە سەرپۆش ڕەشەکە پارچە نانێکی دایە دەستی...

«ئەم لەتە نانە بۆ ژانی برسێتی باشە کوڕم.......

لەم تاریکییە ئەنگوستە چاوەدا کە تریفەی مانگە شەو دەبریسکایەوە و دڵۆپە ئاوەکان لەسەر گەڵای دارەکان دەخزانە خوارو لەسەر زەوی جۆگەلەیەک ئاویان دروست دەکرد و بە هێواشی یەکیان دەگرتەوە و بەرەو دۆڵێکی خوارتر ڕێیان دەگرتە بەر، لە ژێر ئەو گەڵا تەڕانەدا هێلانەی کوکوختییەک بەهۆی چڕی دارەکانەوە دوور بوو لەتەڕی باران و دڵۆپە ساردەکانی سەر ڕووی گەڵاکانی ئەو شەوە، لەناو هێلانەکەدا دوو قومری سەریان خستبووە سەر ملی یەکدی و خەو نەدەچووە چاوانیان دەشێ ئەوانیش ئەو دەنگە بێزاری کردبن کە ناو بەناو دڕی بە ناسکی شەو دەدا و زۆر خەمبارانە گوزەرانی ئەو دەڤەرەی تێک دەدا.. گریان و داوای منداڵەکە بەردەوام بەناو ئەو تەمەدا کە لە سەر زەوی و گەڵاکان هەڵدەستا، گوزەری دەکرد ئەویش نەیدەزانی چۆن و بە چ شێوازێک هاوکاری ئەو منداڵە بکات، ئەو دەیتوانی ئەگەر ئەو توانایەی هەبوایە، ببێ بە پەیامبەر و نامەی دەنگی ئەو منداڵە سوور و سپییە هەڵگرێ بیگەیەنێتە بەشەکانی تر بیدات بە گوێی دایکیدا، بەڵام تەمەکە ئەوەندەی پێکرا گۆشەیەکی تریفەی مانگی گرت و کردیە دەسماڵێک و هێنای بەچاوانی منداڵەکەدا ئیتر چاوەکانی بۆ هەتا هەتایە تریفەی مانگیان لێ دەباری و هەردەم دەدرەوشانەوە، ئەوانەی دەوری سەریان پێبهات چاوانی وەک مانگی چواردە تریفەیان دەباراند، لەگەڵ ئەوەی دەوری قەرەباڵغ بوو، بەڵام ئەو هەر تەنیا بوو.. بە دوای بۆنی ئەو باوەشەدا دەگەڕا کە پێی ئاشنایە وەک ئەو پیاوەی کە لە سەفەرێکی دووری چەند مانگە دەگەڕێتەوە یەکەم بۆن و یەکەم دیدار ئارەزووی هاوسەرەکەی دەکات، ئەمەش لە کاتێکدا ئەو هاوسەرانە بە ئەشک و زەردەخەنە و عەرەقی ماندووبوون و کار کردن دیوار و سێبەری عەشقیان تۆمار کردبێت، بەڵام کەم نین ئەوانەی حەزی پیاوانەیان لەگەڵ دۆستێکی تردا بەسەر دەبەن و کاتی درەنگ دەگەڕێنەوە، یان هەر ناچنەوە ماڵ.

دایە.. سەرمامە... وەرە لام

ژنەکە بەم هاوارەی منداڵەکە جارێکی تر ڕاچڵەکی لەبەر خۆیەوە وتی «ئای خوایە نە شەوگار دەڕوات و نە سەرما و باران دەبڕێتەوە......

لەترسی هێرشی ستەمکاران لەماڵ دەرچوون، بەڵام ئەوەتا چوونەتە سەر لێواری مەرگ، بەڵام نابێتە میوان، چەند زۆرن ئەوانەی بەناوی مرۆڤایەتی و وڵات پارێزییەوە مرۆڤ ئاوارە دەکەن و وڵات کاول و وێران دەکەن، بەناوی یەک پارچەیی خاکەوە هاووڵاتیان دەکەنە پلە دوو، بەناو دیموکراسییەوە دیموکراسی لەخاچ دەدەن بەناوی دیینەوە سەدان تاوان ئەنجام دەدەن.

جیهان ئێستا سەرابێکی گەورەیە نە ڕووەکی تیایە و نە کانی و نە ڕووبار و نە هیچ گیایەک و گوڵێک، ئەو گوڵانەش کە لەدایک دەبن بێ بۆن و بەرامەن... مەلەکان هەر لە ساڵی تاعوونە گەورەکەدا دوای نەمانی ئاوەدانی و سەربڕینی منداڵ و ژن و پیرە پیاوەکان ڕەویان کرد هەر لەو ساڵەدا بوو کە سەنگەرەکانی بەرگری بەرامبەر بە دیکتاتۆریەت خنکێنران، بلبل و پەپووسلێمانکە و ڕیشۆڵە لەو وڵاتە نەمان، کانیاوەکان پێویستیان بەوە هەبوو کەسێک تینوویەتیان بشکێنێ، ئەم سەرابە زەمەنێکی دوور و درێژە تەنگی بە بوون و ژیان هەڵچنیوە، بەساڵاچووەکان سەرسامن لەو ژیانەی کە هاتووە بە سەریاندا، پیرە پیاوێک لە دووری منداڵە چاو تریفەکەوە لە بن دارێک خۆی گرمۆڵە کرد بوو ئەگەر هەناسەی نەدایە، هەرنەتدەزانی بوونەوەرە، خۆی

دەپاراست لەو تنۆکــــە بارانانەی کــــە لەناو پەلی درەختــەکـەوە دەیدا بەسـەر و ناوشـانیـدا، هەر لەبیـری ئەوەدابوو بچێ و منداڵەکە بەرێتە لای خۆی.

«ئەمـە چ وەزعـێکە ئەو منداڵە بۆ وادەکـات.... پیـرە پیاوەکە لەبەر خۆیەوە وای وت.

هەرچەندە منداڵەکە دەگریا، بیری ئەمی زیاتر پەرێشان دەکــرد و نەیدەزانی چۆن مـــامــەڵە لەگـــەڵ ئەو بارە ناهەموارەدا بکات...

«غـیـرەت و پیـاوەتی رابرد، بۆ لە سـاڵانی گەنجێـتی ئێمەدا نەنگ نەبوو بهێڵی میـوان لە دەرگاکـەت ئەولا کەوێ، باوکم ئەگەر سێ رۆژ میوانی نەبوایە بێتاقـەت دەبوو! دەچووە مزگەوت میوانی لەگەڵ خۆی دەهێنایەوە، لە دێیەک یان گەرەکێک ئەگەر بێوە ژن، یان هەتیو، یان هەژارێک هەبوایە کەس دەرکی بە بوونی نەدەکرد، ئەمڕۆ مـن لە ئـاست منداڵێکی بێ دایک و بـاوکــــدا بـە گیرهاتووم... پیاوەتی و مەردایەتی چۆڕایەوە....

پیـرە پیـاو بەو جۆرە لە گژ بیـرکـرنەوە ڕاچوو بوو کـە بارینی تەرزەیەکی بەخوڕ کە هەر دەنکە بەقەد هەڵماتێک دەبوو زنجیرەی بیری شێواند...

«ئەوە دەسـتی بەبارین کـردەوە.. باشە ئەگـەر هێنامـە لای خـۆم، پێم ڕازی دەبێت.. پاشـان من نازانم ڕوو لە کـوێ دەکـەم دەکرێ ئەویش لەگەڵ خـۆم ببـەم، بەو جـۆرە ســـەی دایک و بـاوکی بەتەواوی لێ ون دەبێت، لەم سـەرابسـتـانەدا بەرەو کـام لا بڕۆین و گـوزەر بکـەین، درەختەکانیش سەریان لێ شێواوە لەم نزیکی زستانەدا تازە چرۆ دەکەن، ئەم فیـرعـەونە بۆ وای کرد، ڕوو لە هەر لایەک بکەین فیرعەونێک هەیە و چوارلامان بە فیرعەون گـیـراوە، لەوەش زیاتر هەر فـیـرعـەونە و خـۆی داکوتاوە بەرامبەرەکانی بە زەبوون دەبینێ، بۆیە کۆترە باریکەکانی ئەم دەڤـەرە بە هاتنی ئەم وەیشـومـەیە زۆریان قـات و قڕبوون و ئەوانی تر لەگەڵ کەوەکانی کوێستان کۆچیـان کرد و تاک و تەرایان مانەوە، دوای تەمەنێکی زۆری ئەم پیـرە زەویە تازە بە تازە کـۆیلایەتی دروست دەبێـتـەوە، بەڵام بە بەرگ و ئاواز و وتاری نوێوە ئەم جارەیان بەناوی سەرکوتکردنی یاخیان و قەڵاچۆکردنی گێرە شێوێنیان لە پێناو لەت نەبوونی نەتەوە و پیرۆزکردنی سەرکردە بەڵێ سەرکردە... کە هەموو کارە گرنگ و پیرۆزەکانی دراوەتە پاڵ و هەمـوو کـارەکـانی سـەرکـردە شیـاوە ئەگـەر خـوێن ڕشتن، یان ئاوارە کـردن یان وێران کـردنیش بێت کـە ئەم سەرکردەیە لا دەدرێت یەکێکی تر دێتە شوێنی و هەمان ئاراستەی هەیە......

کرووزانەوەی جارێکی تری منداڵەکە دڕی بە تاریکی و بێدەنگی ئەو شەوە سارده دا، بەڵام ئەم جارە لەگەڵ گریان و فـرمـێسـک ڕشتندا باسی لە برسـێتی دەکـرد.... کێ هەیە برسی نەبێت لە سـات و بارێکی وەهادا دوور لە ئاگـر و خـواردن و باوەشی باوکـێکی گـیـرفـان ئاوەڵا بۆ منداڵە جوانەکانی...

ئەو گریانە ئەوەندە جەرگ بڕ بوو درەختـەکـەی نزیکی پیـرە پیـاو لە تاوا دەسـتی بە گـریان کـرد لەسـەر پەل وقـەدەکـەیەوە بەتاو ئاو دەڕژا و ئەشکی دەڕشت، پیـرە پیاو ئەمەی بەلاوە سەیر بوو بوونەوەرێکی سەرئەم زەوییە کـەتوانای جـوولەی نیـیـە ئەشک دەرێژێ و بۆچی و لەبەرچی؟ پیـرە پیـاو ئەوەی لەیاد بوو کـە لە شـەوێکی ساردی گرانیدا سەری کردە ماڵی براکەی کە دەوڵەمەند بوون بۆ پەیداکـــردنی ژەمـــە خــــۆراکێ، بەڵام نەک خواردنەکـەیان نەدایێ، دەرگـاشیـان لێ نەکـردەوە تاخـۆی گەرم بکاتەوە، بۆیە لە قەراغی شار خۆی کردە تەویلەی ئەسپێکەوە تا لە دەست سەرمـا قوتاری بێت، بەڵام ئەو شەوە لەتاو ژانی گەدەی زۆر بە زەحمەت خەوی لێکەوت، خاوەن ئەسـپـەکـە حـەماڵێک بوو کـە بەیانی هات زۆری بەزەیی پیا هاتەوە بردیەوە ماڵی خۆیان....

ژنە سەرپۆش ڕەشـەکە هەندێ خواردنی بە منداڵەکە دا تا ژیر بۆوە، پیـرە پیاو جووڵەیەکی کرد و هەستایە سەر پێ و تۆزێ خــۆی بەم لاو لادا بادا و هاوارێکی کــرد باڵەکـانی کـردەوە و دای بەیەکـدا دەسـتی بەر گـەڵای بەروارەکەی تەنیشـتی کەوت زوقم، سەر گەڵاکەی سپی کردبوو، سەیری ئاگرەکەی کرد بەرەو کزی دەچوو دەستی برد و کـۆتەرەیەک کـە لە نزیکیـــەوە بوو تاوی دایە و ئاگرەکەی پێ خۆش کرد، سەرنجی دا لەو دیوی سنوورەوە پڕ بوون لە هێـزی سـەربازی بە چەک و تفـاقی باشـەوە دامـــــەزرا بوون و ڕێگر بـوون لە چـوونە نـاوەوەی ئەو خـەڵکەی کـە بە ناچاری ڕێگاری سنووریان گـرتـبـووە بەر.... ئەو بارانەی کـــە ناوە ناوە دەباری و خـــۆشی دەکردەوە تەمـومـژێکی چڕی بە دوای خـۆیدا هێنا لە زۆر

کاتدا پێویستی بە بەکارهێنانی ڕووناکی دەکرد بۆ بینین و ئاگـادار بوونی بەرپێ هەرچەندە دنیـا ڕووناک بۆوە، پیـرە پیـاو لە تاو سـەرمـا هەر ئەوە بوو نەدەچووە ناو ئاگرەکەوە جار جار سەیرێکی جەندرمەکانی دەکرد کە لەو دیوی سنوورەوە بەوپەڕی پۆشـتـەییـەوە بەرامـبـەر ئەو خەڵکە وەستا بوون.. خەڵکێکی برسی و بەرگ دڕاو کە بۆ ڕزگاری گیـانیـان، ڕێگای هات و نەهاتیـان گرتبـووە بەر..

هاوار و کڕووزانەوەکە جارێکی تر هەناوی پیرە پیاوی هەژاند سـەیرێکی ئەو شـوێنەی کـرد کـە دەنگەکـەی لێ دەهات..... ڕێژنەیەک بارانی تر دەسـتی پێ کـردەوە، بەڵام ئەم جارە بەفریشی لەگەڵدا تێکەڵ بوو ئەوەندەی تر قـوڕی ئەو ناوەی خـەسـت کـردبـۆوە بەر پێی ڕێبـوارانی شلۆق دەکرد، بە لەرزە لەرز بەرەو ئەو جـێـیـە چوو کـە منداڵەکەی لێ بوو کە نزیک بۆوە سەیری کرد لە پەنا ژنە سـەرپۆش ڕەشـەکەدا و لەنزیک ئاگـرەکـە هەڵکورمـا بوو، ژنەکە گـوێی لە خشـپـەیەک بوو بەرەو لایان دەهات کە سەری هەڵبڕی وتی «مامە پیرە ئەم منالە ناناسی؟

پیـرە پیـاو بۆ مـاوەیەک لە منالەکـە ڕامـا و بە سـەر وەڵامی ژنەکـەی دایەوە کـە نایناسم، بەڵام لەبەر خـۆیەوە وتی «ئەوە دایکی ڕێوازە»

دەفەرمووی چی؟ دایکی ڕێواز وای وت

.... پیرە پیاو وەڵامی نەبوو

پاشـە و پاش بەرێی خـۆیدا گـەڕایەوە تا دەهات تاوە بەفرەکە خێراتر دەبوو ناوە ناوە کزە بایەکیشی لەگەڵ هەڵ دەکرد ژنێک و دوو منداڵ کە سەرما کەسیرەی کردبوون هەنگاویان بەرەو ئەو دیوی سنوور نا گـەنجـێـک هاواری لێ کرد «نەڕۆی»

کاکە وزەمان نەما... سەرمامانە... برسیمانە... ئەو پەڕی زیندانیمان دەکەن.

ژنە سەرپۆش ڕەشەکە هاواری کرد «منیش دێم بوەستە»

هەر خێرا خۆی و منداڵەکانی بەرەو ئەوێ چوون.

کە بەلای پیرە پیاودا ڕەت بوون پێی وت:

«مامە ئاگات لەم منداڵە بێت نازانم کێ خاوەنیەتی!»

بەڵام منداڵەکە دوای کەوت، خەڵکی ئەو ناوە چەندیان کرد، بێ سوود بوو جەندرمەکان لێیان خوڕین کە نەچنە پێش بەدەم قسـەکردن و هێـمـاوە بەردەوام بوون لەسـەر ڕۆیشتن، دەنگێک کـە لە دەنگی گـوللە دەچوو بەدوایدا دەسترێژێک هات خەڵکەکەی وورووژاند لەسەر ئەو زەوییە کە بەفر سپی کردبوو گەرمی تنۆکە خوێنەکان هەڵمیان لەو بەفرە هەڵدەستاند شەش لاشە بە تەنیشت یەکەوە لەسەر زەویەکـە کـەوتن سیـانیـان پەپوولە ئاسا گـیـانیـان بەرەو ئاسمان هەڵکشا، پیرە پیاو لە جێگەی خۆی ڕاست بۆوە و سـەیری ئەم دیمەنەی کـرد.... بینی پۆلێک کـەسی نوورانی جوان کە سەرتاپا سپی پۆش بوون لە پەیژەیەکی ئاڵتوونییەوە دەهاتنە خوار کە شوێن پێیەکانیان لەبەر گـزنگی خـۆرەتاو دەبریسکانەوە بە دەوری لاشـەکـاندا کۆڕیان بەست و فرمێسک و خوێنەکانیان بۆ دەسڕین هەر لەوێ مانەوە هەتا یەکە یەکەیان لەگەڵ خۆیان برد و بە پێکەنینەوە بەسـەر پەیژەکـەدا سـەریان دەخسـتن، ژنە سـەرپۆش ڕەشـەکـە سـەیرێکی خـەڵکەکـەی کـرد و بە زەردەخـەنەیەکی جـوانەوە کـە جلەکـانی سـوور بیـوو دوا ماڵئاوایی لێکردن...

منداڵە چاو تریفـەکـە هەر بەدەوری ژنە سـەرپۆش ڕەشـەکـەدا دەسـووڕایەوە و خـۆی دەدا بە سـەر سنگیـدا و هاواری دەکرد:

«دایە سەرمامە بۆ قسە ناکەیت.............

ئەو دایکەی کـە تەنیـا شـەوێک دایکی بوو، ئەویش ئەوەتا لە خوێنی خۆیدا دەگەوزێ دەستە خوێناوییەکانی هێنا بە قژە زەردەکەیدا و بۆ دواجار ئەو دەستە میهرەبانە کەوتە سەر زەوی....

پیرە پیاو سەرنجی دا..... لەو سەر لەسەر بەرزاییەک ژنە سەرپۆش ڕەشەکە، خەریکی تیمار کردنی برینەکانی بوو دەسـتێک جلی لەبەر کردبوو هەر لە ڕووناکی دەچوو لە خوار ئەوەوە لە نزماییەکدا منداڵە چاو تریفەییەکە هەر بەدەوری خـۆیدا دەخـولایەوە و دەگـریا و هاواری دەکـرد «دایکە سەرمامە برسیمە بۆ نایەیت تۆ لە کوێی؟